

HILDUR BETTY KRISTJÁNSDÓTTIR

SJÓSÓKN – TÆKIFÆRI OG ÁSKORANIR Í ÍSLENSKUM SJÁVARÚTVEGI

Hildur Betty Kristjánsdóttir

Í janúar 2015 gerði Sjómennt samning við Símenntunarmiðstöð Eyjafjarðar (SÍMEY) um verkefnið Sjósókn – Tækifæri og áskoranir í íslenskum sjávarútvegi. Verkefnið var nýlunda innan framhaldsfræðslunnar þar sem margir aðilar störfuðu saman að því að nálgast sjómenn sem ekki höfðu lokið formlegu námi. Markmiðið var að hvetja þá sem ekki höfðu lokið framhaldsskóla en höfðu reynslu af sjómennsku til þess að taka þátt í Sjósóknarverkefninu. Þátttakendur í raunfærnimatinu urðu rúmlega 150 en 30 þeirra fóru síðan í nám Mennta-
stoða fyrir sjómenn.

AÐDRAGANDI OG UNDIRBÚNINGUR

Markhópur framhaldsfræðslunnar eru einstaklingar sem ekki hafa lokið formlegu námi á framhaldsskólastigi. Aðgengi að námi er misjafnt eftir starfi, stöðu eða búsetu. Innan SÍMEY vakti það athygli hversu lágt hlutfall sjómanna sótti um nám innan framhaldsfræðslunnar. Ákveðið var að finna leið til að nálgast sjómenn og koma til móts við þarfir þeirra í námi. Þarfagreining var gerð af verkefnastjóra og leiddu niðurstöður greiningar hans meðal annars í ljós að gefinn hafði verið út dvd diskur, *Þitt val – þín leið, náms- og starfsráðgjöf fyrir sjómenn*.

Þá hafði einnig verið unnin skýrsla fyrir Sjómennt, þar sem greindar voru fræðsluþarfir sjómanna og hafði Sjómennt

Fræðslusjóður verið kynntur fyrir félagsmönnum. Þar kom í ljós að sumir þeirra höfðu stundað fjarnám í framhalds- og háskólum.

Að loknum fundi með stjórn Sjómenntar var ákveðið að sækja um fjármagn til Fræðslusjóðs framhaldsfræðslu fyrir raunfærnimati og námsleiðum Fræðslumiðstöðvar atvinnulífsins, ásamt því að þróa bóknám fyrir sjómenn byggt á grunnfögum framhaldsskólanámskrár. Starfsmenn SÍMEY héldu utan um verkefnið og var formlegur samstarfssamningur við Sjómennt undirritaður.

Í framkvæmd var fyrsta skrefið að fá samstarfsaðila á landsvísi til að koma að verkefninu, þeir urðu Mímir-símenntun, Miðstöð Símenntunar á Suðurnesjum, VISKA – fræðslu- og símenntunarmiðstöð Vestmannaeyja, ÍÐAN fræðslusetur og Fræðslumiðstöð atvinnulífsins. Útgerðarfirm-tækin sem lagt var upp með voru Samherji hf. á Akureyri, Vísir hf., Þorbjörn hf. í Grindavík, Ísfélagið hf., Vinnslustöðin hf. í Vestmannaeyjum og HB Grandi í Reykjavík.

Á sameiginlegum fundi var meðal annars farið yfir kostnaðaráætlun, fjármögnun og leiðir til að útfæra raunfærnimat og námsleiðir að því loknu.

Fjármagnið fékkst frá Fræðslusjóði framhaldsfræðslunnar og var hafist handa. Verkefnið fékk heitið *Sjósókn – Tækifæri og áskoranir í íslenskum sjávarútvegi*. Finna varð leið til þess að nálgast þá sjómenn sem hefðu áhuga á að fara í nám. Útgerðarfélagin ásamt símenntunarmiðstöðvunum tóku þátt í að kynna þessa nýjung fyrir sínu fólki með því til dæmis að senda tölvupóst, smáskilaboð og sendibréf, með því að hringja og benda á kynningar í símenntunarmiðstöðvunum og um borð í skipum. Einnig var vakin athygli á þætti um verkefnið á sjónvarpsstöðinni N4, á sérstakri

Hildur Betty Kristjánsdóttir og Valgeir Blöndal Magnússon, starfsmenn hjá SÍMEY, undirrituðu samninginn ásamt Gissuri Péturssyni hjá VMST og Kristínu Njálisdóttur frá Sjómennt.

Ferli í raunfærnimati

Skimun	Færnimappa	Færnimappa	Færnimappa	Færnimappa
Metið hvort þú átt erindi í raunfærnimat. Þín reynsla, starfs- og lífaldur.	Þú fyllir út með aðstoð ráðgjafa yfirlit yfir störf, nám og aðra reynslu sem nýtist þér.	Þú metur með aðstoð fagmanna hvar þú stendur og móti viðmiðum úr námsskrá.	Þú hittir matsaðila sem leggja mat á færni og þekkingu þína. Oftast í samtali en þú gætir líka þurft að sýna hana.	Upplýsingar hvað þú hefur staðist, hvað ekki og ráðgjöf um hvernig þú gætir lokið námi.

Facebooksíðu fyrir sjómenn og loks á greinum í Sóknarfæri og öðrum miðlum.

MARKMIÐ

Markmiðið með verkefninu Sjósókn var að starfandi sjómenn fengju reynslu sína og þekkingu formlega metna til náms, sem veitti þeim aðgengi að frekara námi samhliða starfi. Einnig var markmiðið að sjómenn fengju upplýsingar um ýmskonar námsleiðir ásamt aðstoð við leiðarval sem gætu stuðlað að því að þeir yrðu hæfari og öflugri starfsmenn. Til að nálgast þessi markmið var boðið upp á raunfærnimat í ýmsum greinum, svo sem iðngreinum, skipstjórn, starfsnámi fyrir til dæmis matartækna og matsveina, fiskveiðum, fiskeldi og fiskvinnslu og í almennum bóklegum greinum, svo sem dönsku, íslensku, ensku og stærðfræði.

SKIPULAG OG FRAMKVÆMD Í SÍMEY – SÝN VERKEFNASTJÓRANS

Mikilvægt er að hafa tengilið við alla aðila. Anna María Kristinsdóttir starfsmannastjóri Samherja var tengiliður SÍMEY. Aðgengi að sjómönnum var gott á svæðinu og haldnar voru um sjö kynningar á vegum SÍMEY, á Akureyri og á Dalvík. Sjómenn Samherja fengu send smáskilaboð reglulega, skipstjórar hvöttu þá til þátttöku og Sjósóknarbæklingur fór um borð í skipin. Alls komu um 70 sjómenn á vegum Samherja á kynningar hjá SÍMEY sem gengu vonum framár. Um 55 sjómenn skráðu sig í raunfærnimat og alls 44 þeirra luku raunfærnimatsferlinu.

Mikilvægt þótti að koma til móts við þarfir sjómanna þegar kom að skipulagningu og framkvæmd á raunfærnimati. Matið var sniðið að þörfum hvers og eins. Sumir þátttakenda fengu færniöppu og gátlista senda í tölvupósti, aðrir unnu færniöppu og gátlista hjá SÍMEY. Þegar kom að því að meta raunfærni einstaklinganna voru sumir staddir úti

á sjó og var í þeim tilvikum notast við SKYPE myndsímtöl. Einnig fóru viðtöl fram á Akureyri. Náms- og starfsráðgjafi var viðstaddur í öllum raunfærnimatsviðtölunum. Hjá SÍMEY fóru sextán sjómenn í raunfærnimat í fiskveiðum, tíu í fiskvinnslu, sex í matartækni/sjókökk, fjórir í skipstjórn, sjö í netagerð og fjórir í vélstjórn.

Á meðan á raunfærnimatsferlinu stóð var unnið að því að þróa nám fyrir sjómenn.

Námskrá Menntastöða varð fyrir valinu til að aðlaga námið að starfsumhverfi sjómanna. Við fengum til liðs við okkur kennara víðsvegar af landinu og var markmiðið að námið tæki mið af starfsumhverfi sjómanna, vaktavinnu, fjarveru og mismunandi námshraða. Námsgögn og verkefni voru sett á rafrænt formi til að sjómenn gætu nálgast þau í gegnum kennsluumhverfið Moodle.

Kennslan byggðist að mestu á upptökum og kennslumyndböndum. Sjómenn gátu tekið námsgögnin með sér á minnikubbi þar sem netsamband er ótryggt úti á hafi.

Alls skráðu sig um 30 sjómenn í Menntastöðir. Námið tekur fjórar annir og lýkur vorið 2017.

SJÓSÓKN Á LANDSVÍSU

Alls fóru 150 sjómenn í raunfærnimat. Misjafnlega gekk hjá símenntunarmiðstöðvunum að nálgast sjómennina. Til að vel takist til þarf að vera gott samstarf við sjávarútvegsfyrirtækin og þau þurfa að veita greiðan aðgang að starfsmönnum sínum. Hvati frá stjórnendum skiptir máli þegar kemur að sí- og endurmenntun starfsmanna en hún leiðir af sér hæfari og öflugri starfsmenn.

Í LOKIN

Sjósóknarverkefnið gekk vonum framár og er mikilvægt að halda því á lofti innan sjávarútvegarins sem leið til aukinnar menntunar sjómanna á Íslandi. Sjósóknarverkefnið hefur yfir-

færslugildi á hvaða atvinnugrein sem er. Þegar símenntunarmiðstöðvar, fræðslusjóðir og fyrirtæki taka höndum saman verður til ákveðinn drifkraftur sem leiðir til þess að okkur verða allir vegir færir.

Mikilvægt er að nálgast einstaklinga sem ekki hafa lokið námi á framhaldsskólastigi og aðstoða þá við að finna leiðir sem mæta þörfum þeirra. Við getum ekki gert ráð fyrir að einstaklingar komi til okkar án hvatningar.

Oft og tíðum felst fyrsta skrefið í því að nálgast einstaklinginn með raunfærnimati og leiða hann þannig áfram. Það fara ekki allir í gegnum raunfærnimat með þann draum í maganum að fara í frekara nám. Raunfærnimatið staðfestir þekkingu fólks sem það hefur aflað sér á löngum tíma í lífi og starfi. Með staðfestingu á þekkingu einstaklingins og hans eigin mati á hvers virði hún er, losnar oft úr læðingi ákveðinn hvati til að bæta við þekkinguna.

UM HÖFUNDINN

Hildur Betty Kristjánsdóttir er deildarstjóri í Naustaskóla á Akureyri. Hún starfaði áður sem verkefnastjóri og náms- og starfsráðgjafi hjá Símenntunarmiðstöð Eyjafjarðar á Akureyri. Hún hefur lokið B.Ed-prófi í grunnskólafræðum, og M.Ed. – prófi í stjórnun menntastofnana. Hún leggur stund á doktorsnám í námi fullorðinna með áherslu á raunfærnimat við Háskóla Íslands. Hún hefur starfað innan leik- og grunnskóla við kennslu en síðustu ár við verkefnastjórn, kennslu og ráðgjöf innan fullorðinsfræðslunnar.